

ولیم هـ یوود (۱۸۶۹ - ۱۹۲۸) ئو اـ بر کرکار ی خووی لـ چاو ئـ مریکا تـ رانـ . ئامادـ کردن و وـ رگـ را نی : عـ بدوـا سـ مان (مـ شخـ)

کـ سایـ تی ولیم هـ یوود

ولیم دادلی هـ یوود ناسراو بـ (بیگ بیـ)؛ اـ برکی بزووتنـ و ی
کرکاری ئـ مریکا و دامـ زرـ نـ ری یـ کـ تـ ی کرکارانی پیشـ سازی
جیهانی و ئـ ندای کـ میتـ ی ناوـ ندی حیزبی سـ شالیستی ئـ مریکا (۱)
لـ چواری مانگی شوباتی سای ۱۸۶۹ لـ شاری سـ تـ لـ یک لـ ویلایـ تی
یوتا لـ دایک بووـ . ولیم لـ دوو دـ یـ یـ کـ می سـ دـ ی بیستـ مدا
بـ شاری چـ ندین نـ بـ ردی کـ مـ یـ یـ تی چینایـ تی کرکارانی کردووـ دژ
بـ سـ رمایـ داران، وکـ نـ بـ ردی کرکارانی کـ لـ ادـ و مانگرتنی
کرکارانی ستن و چینی لـ رانس و مـ ساچوستس و نیوجـ رسی.

ولیم داکـ کیکارکی سـ رسـ ختی کـ خستنی کرکاران بوو لـ یـ کـ تـ ی و
سـ ندیکاکانیان. ئـ مـ شـ فـ لسـ فـ ی مللانیـ چینایـ تی کرکارانـ تا
کرکارانی شتـ جیاوازانـ کان لـ کـ خراوی خـ یاندا کـ خراو بن.
ولیم باوـ ی و ابوو کـ کرکارانی هـ موو نـ تـ و جیاوازانـ کان دـ بـ
یـ کـ گرتوو بن. چونکـ یـ کـ گرتووی کرکاران بـ مانای بـ هـ زبوونیان دـ
لـ بـ رامبـ ر سـ رمایـ داران. هـ روـ ها ولیم ئـ وـ ندـ ی باوـ ی بـ
کردـ ی استـ وـ هـ بوو ئـ وـ ندـ باوـ ی بـ کردـ ی سیاسی نـ بوو.
ولیم سازشکار نـ بوو لـ خـ بات بـ یـ هـ میشـ بـ وـ تاوانبار دـ کـ را
کـ لایـ نـ گری توندوتیژیـ . دیارـ توندوتیژی بـ مانا چینایـ تیـ کـ ی.
بـ یـ سـ رمایـ داران هـ وـ یاندا لـ سای ۱۹۰۷ بـ کوشتنی فرانک
ستونینـ برگ تاوانباری بـ کن، بـ مـ ام لـ و پلانـ چـ پـ یان سـ رکـ وتوو
نابن. سای ۱۹۱۸ ، بـ بیانوی چالاکی دژ بـ جـ نگی جیهانی یـ کـ م،
حکومـ تی ئـ وسای ئـ مریکا سـ د و یـ کـ ئـ ندای کـ خراوی یـ کـ تـ ی
کرکارانی پیشـ سازی جیهانی دـ ستگیر کرد و ولیم یـ کـ کـ بوو لـ وان.
ولیم بیست سا زیندانی بـ دـ بـ نـ وـ . بـ مـ ام سای ۱۹۲۱ لـ کاتی
پیاچوونـ وـ ی بـ یارـ کـ ی ولیم دـ رفـ تی بـ هـ دـ کـ وـ ت و هـ دـ ت
بـ رـ و وـ اتی یـ کـ تـ ی سـ قیـ ت.

ژيانی وليم هم يوود له يېکټي سټيټات
له يېکټي سټيټات تي حکوم تي بلشفيي کان، هم يوود بوو او ټکراري
کار له حکوم تي بلشفيي ليني و تا سا ۱۹۲۳ له و پټسټدا
مايو. هروها هم يوود بشداری له دامزراندني کله ني پيشسازي
سربخه کوزباسدا کرد(۲). ميوان هم چشني کاني هم يوود بل شوق
بجوو کله له مټسکه هستيان بل تنيائي و خټم کي وليم و
نارزووي گوانو وي بل نيمريکا دکرد. له سا ۱۹۲۶ هاوسرگيري
له گوانو ټرنکي ووسي پکهنه، هرچند وليم و هاوژيندکي دبوو
بل زماني ئاماڅه قسه له گوانو يکتردا بکن، چونکه هيچ کاميان زماني
نوي ديکي نه دزاني. ئم دخي غوربت زدرټي نه کشا و
بداخو و ئم ابرر مارکسيستي چيني کرکار له ۱۸ ي ئياري ۱۹۲۸،
له خشان يکي مټسکه بهه ي جټټي مټسکه و گياني له دسټدا.
پاش مردني ترم کي سووتنرا و نيوي خټټ مټسکه له نه کر پليسي
ديواري کرملين نه ټرا؛ د بټيک ک نيوکي تری خټټ مټسکه له
تداوو وانو شيکاگ کرايو و له نزيک مټمټنتي شهيداني
هايمارکت نه ټرا.

وليم و يېکټي کرکاراني پيشسازي جيهاني

له کټايي کاني سا ۱۹۰۴ ژمار يک له ابرراني کرکاري اديکا
و برجهسټي نيمريکا له شيکاگ ک بوونو و بل نه خشدا شتن له پټناو
پکهنه ناني يېکټي کي کرکاري ششگي وي نو. بل ئو مټسټ
بنيان نام يک نووسرا و وانو سرتاسري وټات کرا. ئو ابرر
کرکاري و سټنديکاياني ک له گوانو مانيفسټ کدا هاو ا بوون،
بانگهشت کران بل بشداريکردن له کفرانسي دامزراندني
يېکټي کي نو ک دواتر بل يېکټي کرکاراني پيشسازي جيهان
ناونرا.

کاتژمير ۱۰ ي بټياني؛ ټټي ۲۷ ي حوزي راني ۱۹۰۵، هم يوود قسه ي بل
ئو خټټ کد له هټي براند له شيکاگ ک بټوونو و.
ئاماد بوواني ک نگرک بريتيوون له دوو سټد نوټنري ټټکخراو
کرکار کاني سرتاسري نيمريکا، ک نوټنرياي تي سټياليستي کان،
نارکيستي کان، کرکاراني کان، سټنديکاياني پيشسازي و
کرکاراني ياخي بوويان دکرد. هم يوود يېکټم کفرانسي بټم وتان ي
خوارو و دټيټي کرد.

(هاوټيان، ئم ک نگر ي کيشو ري چيني کرکاري نيمريکا ي. ئم
لټرين بل ئوي کرکاراني نيمريکا ي کگرتوو و يېکپارچ بکن له
بزووتن و يکي چيني ي تي مزن بل مټسټي زگارکردني خي له

کۆیلایهتی سیستهمی سهرمایه‌داری، خواست و ئامانجه‌کانی ئهم یه‌که‌تییه‌ ده‌به‌ته‌ ئه‌وه‌ به‌ته‌ که‌ چینی کرکه‌کار ده‌سه‌مه‌ته‌ ئابووری، هه‌کارکانی خه‌شگوزرانی ژیان، ئامرازه‌کانی به‌ره‌مه‌نانه‌ و دابه‌شکردن له‌ژهر ده‌سه‌مه‌ته‌ خه‌یدا به‌ته‌، دوور له‌ چاوده‌ری کارفهرما و سه‌رمایه‌دارانه‌. جگه‌ له‌ ولیهم هه‌یوود؛ قسه‌که‌رانی تری ئهم که‌نگریه‌ له‌م که‌سایه‌تییه‌ شه‌شگه‌رانه‌ په‌که‌هاتبوون و که‌ یوجینه‌ ده‌به‌سه‌ ئابه‌ری حیزبی سه‌شیالیستی ئهمریکا و مه‌ری هاریس دایکه‌ جه‌نس په‌که‌خه‌ری گه‌شتی یه‌که‌تییه‌ کرکه‌کارانی کانه‌خه‌وه‌وه‌رانی ئهمریکا و لوسی پارسنس په‌که‌خه‌ری که‌ی گه‌وره‌ی کرکه‌کاران بوو. دوا به‌دوای په‌که‌هاتنی یه‌که‌تییه‌که‌، ئهم په‌که‌خه‌راوه‌ سه‌ره‌سه‌ختانه‌ به‌شداریه‌ ته‌که‌شان و خه‌باتی چینی کرکه‌کاری ئهمریکای کرد. ولیهم هه‌یوود له‌ سه‌ی ۱۹۱۵ تا ۱۹۱۸ بوو به‌ سه‌کرته‌ری گه‌شتی ئهم په‌که‌خه‌راوه‌ کرکه‌کارییه‌ شه‌شگه‌سه‌.

دادگایی و تاوان هه‌به‌به‌ستن

له‌ ۳۰ ی کانه‌وونی یه‌که‌می سه‌ی ۱۹۰۵ فرانک سه‌ته‌ننه‌ به‌رگه‌ حاکمی گه‌شتی ویلایه‌تی ئایدا هه‌ له‌لایه‌ن هاری ئه‌رچارده‌وه‌ له‌به‌رده‌م مه‌مه‌که‌ی خه‌یدا ده‌که‌وژرته‌. فرانک له‌وه‌به‌وه‌به‌وه‌به‌وه‌ی کرکه‌کارانی مانگرتوو زه‌ر وه‌حشیکه‌ریانه‌ جووه‌به‌وه‌. هاریس په‌سه‌وانی چاره‌سه‌ مه‌یه‌ر بوو که‌ سه‌ره‌که‌ی په‌که‌خه‌راوی کرکه‌کارانی کانه‌کان بوو. هاری له‌ زیندان که‌وته‌ ژهر کاریه‌گری سه‌رمایه‌داران و به‌ ته‌ماحی پاره‌ و ئازادکردن ئیفا ده‌که‌یه‌ن په‌ گه‌ه‌ی و هاری کرداری که‌وشته‌که‌ی خه‌ته‌ ئه‌سه‌ته‌ی چواره‌ له‌ رابه‌رانی کرکه‌کارییه‌وه‌، واته‌ به‌ فه‌رمانی ئه‌وان ئه‌و کاریه‌ کردوو. ئه‌وه‌ بوو یه‌که‌کیان هه‌مه‌ته‌ و سه‌ ئابه‌ری ته‌ر له‌ ۱۷ ی شوبه‌تی سه‌ی ۱۹۰۶ له‌ شاری ده‌نفار په‌یته‌ختی ویلایه‌تی که‌له‌له‌اده‌ ده‌سه‌گیر کران. له‌کاته‌که‌دا ئه‌وه‌ ئابه‌رانه‌ له‌ کاته‌ تاوانه‌که‌دا هه‌ر له‌وه‌شه‌ نه‌بوون. ئیتر په‌ه‌وه‌ی دادگایییه‌ن به‌ ئاماده‌کردن. هه‌یوود ئه‌وه‌کاته‌ی له‌زیندانه‌یه‌ش بوو و که‌ کانه‌یدی حیزبی سه‌شیالیستی که‌له‌له‌اده‌ خه‌ی کانه‌یدا کرد و ۱۶۰۰۰ ده‌نگی به‌ده‌سه‌ته‌نه‌. دادگاییه‌که‌ له‌ ۹ ی ئایاری ۱۹۰۷ ده‌سه‌تی په‌کرد. له‌ دادگاییه‌که‌دا هاری دانی به‌وه‌دا نا که‌ ئه‌و به‌ر له‌ ناسینه‌ هه‌یوود و مه‌یه‌ر پاره‌ی وه‌رگرتوو. سه‌رمایه‌داری له‌م پلان و نه‌خه‌شه‌یه‌یدا ده‌ر به‌ ئابه‌رانی کرکه‌کاری سه‌ره‌که‌وته‌وه‌ نه‌بوو.

هه‌یوود و حیزبی سیاسی

به‌ جه‌ندینه‌ سه‌؛ ولیهم هه‌یوود ئه‌ندامه‌که‌ی چالاکی حیزبی سه‌شیالیستی ئهمریکا بوو، له‌ته‌وه‌انه‌یه‌ سیاسیه‌ کانه‌یدا مارکسیست بوو. هه‌روه‌ها هه‌یوود له‌ سه‌ی ۱۹۱۰، نوته‌نری حیزبه‌که‌ی بوو به‌ ئه‌نته‌رناسیونالی دووه‌م. سه‌ی ۱۹۱۲ بووه‌ ئه‌ندامی که‌میتیه‌ی ناوه‌ندی ئه‌و حیزبه‌.

هه‌یوود بـردوام تاکتیکی خـباتی ادیکاـان و تووند بوو. بـی هـمیشـ پـشتی بـ مانـگرتن و ئاکسیـن بـستوو نـک تاکتیکی سیاسـی. دواى ، مشـومـکی سیاسـیان دـربارـی ئـو تاکتیکانـی هـیوود، ئـو بوو هـیوود لـ شوباتـی ساـی ۱۹۱۳ یـزـکانـی حـیزبـی سـشالیستی ئـمریکای جـهـشت و وـک یـک اـبـری بـرجـستـی کرـکاری خـی بـ یـکـتـی کرـکارانـی پیشـسازی جیهانـی تـرخان کرد. لـگـ هـموو ئـمانـشدا ئـم بـو مانایـ نایـت کـ ولیـم هـیچ با یـخـی بـ تیـر و فـربوون نـداو، بـکو خودی خـی چـندین نامیلکـ و وتاری گـرنگـی نووسیو کـ ئـستا بوونـتـ بـشـک لـ مـژووـی خـباتـی چینایـتی کرـکارانـی ئـمریکای باکوور(۳)

دوا قسـ

ولیـم هـیوودی سـرـاست و جیددی و بـوفا و مارکسیست؛ شانـبـشانی بزووتنـوی چینی کرـکاری ئـمریکا لـتـکـشاندا بوو. چینی کرـکاری ئـمریکا نـزـکی زـریان بـ هـیوود هـبوو. ئـویش هـموو ژیانـی بـ ئـو چینـ تـرخان کرد. وتـکانـی، قسـکانـی، نووسین و کتـبـکانـی گـواهی دـدـن لـسـر جیددی بوون و سـرسـخت بوونی ئـم اـبـر مـزنـی خـباتـی چینایـتی لـبـدیـهاتنی خواست و ئاواتـکانـی کرـکاران. تا چینی کرـکاری ئـمریکا ما بـت ئـو قسـی هـیوودی لـیاد ناچـت کـ دـیوت (دـقـی سـرمایـداری بـجـرکـ ئـوی بـزـی بـت، تـیدا نیـ). ولیـم ۵۹ سا ژیا، بـم سـرـبـزانـ ژیا لـپـناو ملیـنان ئینسان کـ چـتر برسی و چـوساو نـبن، ئـو شـو و ئـژی پـکـو گـر دـدا تا ئاواتـ چینایـتیـکانـی کرـکاران کـ لـ مانیفـستی کـمـنیستدا ئامازـی پـدراو، بـتـدی. هـر ئـو تـکـشانـی هـیوود بوو کـ بـ ماوی سـ دـیـ خـوی لـچاوی سـرمایـدارانـی ئـمریکا تـران. (۴)

تـبینـکان :

(۱) حیزبی سـشالیستی ئـمریکا لـ ساـی ۱۹۰۱ لـ ئـمریکا لـ ئـنجامـی لـکنزیکبوونـوی حیزبی سـشال دیموکراتی ئـمریکا و حیزبی کاری ئـمریکا هاتـ دامـزrandن. لـ دـیـکانـی سـرـتای سـدی بیستـم ئـم حیزبـ پشتیوانیـکی زـری لـلایـن کـخراو کرـکاریـکان و سـشالیستـکان و جووتیار پـپـلیستـکان و پـنا هـندـکانـو بـدستـهـنا. یوجین قـی دـبس دوو جار لـ هـبـژاردنـکانـی سـرـکایـتـدا زیاتر لـ ۹۰۰ هـزار دـنگـی بـدستـهـناو لـ هـمان کاتدا حیزبی سـشالیست دوو نوـنـری ئـمریکای (فیکتـر ئـ بـرگـر و مـیـر لـندـن) و دـیان یاسادانـر و زیاتر لـ ۱۰۰ سـرـکی

شاروانی و برپرسی هه‌بژارد. دژایه‌تی تووندی ئه‌و پارتی له‌گه‌هه‌ تهمینه‌گلانی ئه‌مریکا له‌ جه‌نگی جیهانی یه‌که‌مدا، هه‌رچه‌نده‌ له‌لایه‌ن زه‌ر که‌سه‌وه‌ په‌شوازی له‌که‌را، به‌همام بووه‌ هه‌ی لادانی دیار و سه‌رکوکردنی فره‌می ئه‌و حیزیه‌. حیزیه‌ سه‌شیالیست زیاتر به‌هه‌ی شه‌سه‌ه‌کی کوتله‌یه‌ له‌سه‌ر چه‌نیه‌تی وه‌همامدان وه‌ی شه‌سه‌ه‌ی ئه‌که‌ته‌به‌ر له‌ یه‌که‌ته‌یه‌ سه‌قییه‌ته‌ له‌ سه‌یه‌ ۱۹۱۷ و دامه‌زراندنی ئینته‌رناسیونه‌یه‌ که‌مه‌نیست له‌ سه‌یه‌ ۱۹۱۹ دا له‌ته‌ و په‌ته‌ بوو- زه‌رکه‌ له‌ ئه‌ندامان پارتی که‌یه‌ان به‌جه‌ه‌شت و چه‌ونه‌ نه‌و حیزیه‌ که‌مه‌نیستی ئه‌مریکا.

(۲) له‌سه‌ره‌ته‌ی ده‌سه‌ه‌یه‌یه‌ سه‌قییه‌ته‌که‌ن، حکومه‌ته‌ی به‌له‌شه‌فیکه‌کان به‌ په‌ویستی زانی که‌ سه‌وود له‌ سه‌رمایه‌ و زانیاری و ئه‌زموونی بیانی له‌ شه‌سه‌ه‌یه‌ ئه‌نجامدانی که‌که‌وته‌نی ئیمتیاز وه‌، وه‌ره‌گرته‌، ئه‌مه‌ به‌یارشه‌ له‌ یه‌که‌مین که‌نگه‌یه‌ سه‌رتاسه‌ری وه‌وسیه‌ سه‌قییه‌ته‌دا که‌ له‌ کانه‌وونی دووه‌مه‌ ۱۹۱۷ دا به‌سه‌ه‌وه‌وه‌، به‌یاری له‌سه‌ر درابوو.

(۳) به‌ نمونه‌ : سه‌شیالیزمی په‌شه‌سازی له‌گه‌هه‌ فرانک به‌هن شه‌یکاگه‌ ۱۹۱۱، مانگرتنی گشته‌ ۱۹۱۱، وه‌تاری هه‌یه‌وود ده‌ره‌باریه‌ که‌یه‌ی ئه‌ته‌ر و جیهانه‌قیته‌ ۱۹۱۲، بیل هه‌یه‌وود مانگرتنی په‌ته‌رسنه‌ سه‌یه‌ ۱۹۱۳ له‌یاد. ۱۹۱۳، مه‌ژووی که‌کارانی په‌شه‌سازی جیهانی ده‌پ ده‌پ به‌ خوه‌ن نووسراوه‌. ۱۹۱۹، هه‌که‌وته‌نه‌سه‌ر به‌به‌رده‌وامی ۱۹۱۹، ژیا نه‌نامه‌یه‌ به‌یه‌ هه‌یه‌وود ۱۹۱۹.

(۴) هه‌نده‌که‌ ناو له‌مه‌ نووسینه‌دا هاته‌وون که‌ خوه‌نده‌ر ده‌توانه‌ته‌ گوگه‌یه‌ان به‌کاته‌ و زانیاری په‌ویستیان له‌به‌ره‌وه‌ به‌ده‌سته‌ به‌هه‌نده‌ته‌.

سه‌ره‌چاوه‌ : به‌ ئاماده‌کردنی ئه‌مه‌ به‌به‌ته‌ سه‌وود له‌مه‌ سه‌ره‌چاوانه‌ وه‌ره‌گره‌اوه‌.

1 -

https://www.oregonencyclopedia.org/articles/industrial_workers_of_the_world_iww

2 -

<https://www.forewordreviews.com/reviews/frank-little-and-the-iww/>

3- <https://libcom.org/article/iww-canada-g-jewell>

وله‌یه‌مه‌ هه‌یه‌وود (۱۸۶۹ - ۱۹۲۸)

ئه‌وه‌ به‌به‌ره‌ که‌کاریه‌ی خوه‌ی له‌ چاوه‌ ئه‌مریکا ته‌ره‌ان

ئاماده‌کردن و وه‌ره‌گره‌رانی : عه‌به‌وه‌ سه‌سه‌مان (مه‌شه‌ه‌)

که‌سه‌یه‌یه‌ ته‌ وله‌یه‌مه‌ هه‌یه‌وود

ولیم دادلی هـیوود ناسراو بـ (بیگ بیـ)؛ اـبـرکی بزووتنـوـی کرکاری ئـمـریکا و دامـزرـنـری یـکـتـی کرکاری پیشـسازی جیهانی و ئـندامی کـمیتـی ناوـندی حزبی سـشالیستی ئـمـریکا (۱) لـ چواری مانگی شوباتی ساـی ۱۸۶۹ لـ شاری سـت لـیک لـ ویلایـتی یوتا لـدایک بوو. ولیم لـ دوو دـیـی یـکـمـی سـدـی بیستـمـدا بـشـداری چـنـدین نـبـردی کـمـمـایـتی چینایـتی کرکاری کردوو دژ بـ سـرمایـداران، وکـنـبـردی کرکاری کـلـلـاد و مانگرتنی کرکاری ستن و چینی لـرانس و مـسـاچوستس و نیوجـرسی. ولیم داکـکیکارکی سـرسـختی کـخستنی کرکاران بوو لـ یـکـتـی و سـندیکاکانیان. ئـمـش فـلسـفـی مـلـلانـی چینایـتی کرکارانـ تا کرکاری شـتـ جیاوازانـ کان لـ کـخراوی خـیـاندا کـخراو بن. ولیم باوـی و ابوو کـ کرکاری هـموو نـتـو جیاوازانـ کان دـبـ یـکـگرتوو بن. چونکـ یـکـگرتووی کرکاران بـمانای بـهـزبونیان دـ لـبـرامـبـر سـرمایـداران. هـروـها ولیم ئـوـندی باوـی بـ کردـی استـوخـ هـبوو ئـوـندی باوـی بـ کردـی سیاسی نـبوو. ولیم سازشکار نـبوو لـ خـبات بـیـ هـمیشـ بـوـ تاوانبار دـکرا کـ لایـنگری توندوتیژیـ. دیار توندوتیژی بـمانا چینایـتیـکـی. بـیـ سـرمایـداران هـوـیـاندا لـ ساـی ۱۹۰۷ بـ کوشتنی فرانک ستونینـبرگ تاوانباری بـکن، بـمـام لـو پلانـ چـبـبـیان سـرکـوتوو نابن. ساـی ۱۹۱۸ ، بـبیانووی چالاکی دژ بـ جـنگی جیهانی یـکـم، حکومـتی ئـوسای ئـمـریکا سـد و یـک ئـندامی کـخراوی یـکـتـی کرکاری پیشـسازی جیهانی دـستگیر کرد و ولیم یـکـک بوو لـوان. ولیم بیست ساـ زیندانی بـ دـبـنـو. بـمـام ساـی ۱۹۲۱ لـکاتی پیاچوونـوـی بـیارکـی ولیم دـرفـتی بـ هـدـدـکـوت و هـدـت بـرـو واتی یـکـتـی سـقیـت.

ژیانی ولیم هـیوود لـ یـکـتـی سـقیـت

لـ یـکـتـی سـقیـتی حکومـتی بـلشـفـیـکان، هـیوود بوو اـوـژکاری کار لـ حکومـتی بـلشـفـیکی لینین و تا ساـی ۱۹۲۳ لـو پـسـنـدا مایـو. هـروـها هـیوود بـشـداری لـ دامـزراندنی کـلـنی پیشـسازی سـربـخـی کوزباسدا کرد (۲). میوانـ هـمـچـشـنـکانی هـیوود بـ شوقـ بـچووکـکـی لـ مـسـکـ هـستیـان بـ تـنـیـای و خـمـکی ولیم و ئارـزووی گـانـوـی بـ ئـمـریکا دـکرد. لـ ساـی ۱۹۲۶ هاوسـرگیری لـگـ ژنـکی ووسی پـکـهـنا، هـرچـند ولیم و هاوژینـکـی دـبوو بـ زمانی ئاماژـ قسـ لـگـ یـکـتردا بـکن، چونکـ هیچ کامیان زمانی ئـوی دیکـی نـدـزانی. ئـم دـخی غوربـتـ زـر درـژـی نـکـشا و بـداخـو ئـم اـبـر مارکسیستـی چینی کرکار لـ ۱۸ ی ئایاری ۱۹۲۸،

لـ نـخـشـانـیـکی مـسـکـ بـهـی جـتـی مـشـکـو گـیـانی لـدـسـتـدا .
پاش مردنی تـرمـکـی سووتـنـرا و نیوـی خـمـشـکـی لـ نـکـرـپـلیسی
دیواری کرملین نـژرا؛ دـبـیک کـ نیوـکـی تری خـمـشـکـی
تـدـابوو وـانـی شیکاگـ کرایـو و لـ نـزیک مـنـمـنتی شـهـیدانی
هایمارکت نـژرا .

ولیم و یـکـتـی کرکارانی پیشـسازی جیهانی

لـ کـتـایـیـکـانی ساـی ۱۹۰۴ ژمارـیک لـ اـبـرانی کرکاری ادیکا
و بـرجـستـی ئـمـریکا لـ شیکاگـ کـبوونـو بـ نـخـشـدا شتن لـپـناو
پـکـهـنـانی یـکـتـیـکی کرکاری شـگـی نوـ. بـ ئـو مـبـستـ
بـیانـامـیک نووسرا و وـانـی سـرتـاسـری وـات کرا . ئـو اـبـر
کـکاری و سـندیکایانی کـ لـگـ مانیفـستـکـدا هاوـا بوون ،
بانگـهـشت کران بـ بـشـداریکردن لـ کـنفرانسی دامـزرائندی
یـکـتـیـکی نوـ کـ دواتر بـ یـکـتـی کرکارانی پیشـسازی جیهان
ناونرا .

کاتژمـر ۱۰ یـانـی؛ ۲۷ ژوئـی ۱۹۰۵ ، هـیوود قسـی بـ
ئـو خـمـکـ کرد کـ لـ هـیـی براند لـ شیکاگـ کـبوونـو .
ئامادـبووانی کـنگـکـ بریتیبوون لـ دوو سـد نوـنـری کـخراو
کرکاریکانی سـرتـاسـری ئـمـریکا ، کـ نوـنـرایـتی سـیالیستـکان ،
ئـنارکیستـکان ، کرکارانی کانـکان ، سـندیکایـکانی پیشـسازی و
کرکارانی یاخیبوویان دـکرد . هـیوود یـکـم کـنفرانسی بـم وتانـی
خوارـو دـستـیـکرد .

(هاوـوـیان ، ئـمـ کـنگـی کیشوـری چینی کرکاری ئـمـریکا یـ. ئـمـ
لـرـین بـ ئـوـی کرکارانی ئـمـریکا یـکـگرتوو و یـکـپارچـ بکـین لـ
بزووتنـو یـکی چینیایـتی مـزن بـ مـبـستی زگارکردنی خـی لـ
کـیلایـتی سیستـمی سـرما یـداری . خواست و ئامانجـکانی ئـم یـکـتـیـ
دـبـت ئـو بـت کـ چینی کرکار دـسـاتـی ئابووری ، هـکارکانی
خـگوزـرائی ژیان ، ئامرازـکانی بـرـهـمـهـنان و دابـشـکردن لـژـر
دـسـاتـی خـیدا بـت ، دوور لـ چاودـری کارفـرما و سـرما یـداران .)

جگـ لـ ولیم هـیوود؛ قسـکـرائی تری ئـم کـنگـی لـم کـسایـتـیـ
شـگـرائـن پـکـهـتبوون وکـ یوجین دـبـس اـبـری حیزبی سـشالیستی
ئـمـریکا و مـری هاریس دایکـ جـنس کـخـری گشتی یـکـتـی کرکارانی
کانـخـووـکانی ئـمـریکا و لوسی پارسنس کـخـرـکی گـورـی
کرکاران بوو . دوابـدوای پـکـهـتـنی یـکـتـیـکـ ، ئـم کـخراو
سـرسـختانـ بـشـداری تـکـشان و خـباتی چینی کرکاری ئـمـریکای کرد .
ولیم هـیوود لـ ساـی ۱۹۱۵ تا ۱۹۱۸ بوو بـ سـکرتـری گشتی ئـم

ٲٲكخراو ٲ كركاريډ ششگٲٲٲ.

دادگايي و تاوان هٲٲبٲستن

ل ٣٠ ي كانووني يٲكٲمي سا ١٩٠٥ فرانك سٲٲننٲرگ حاكمي گشتي ويلايٲتي ئايدا هٲ لٲلاين هاري ئرچارد و لٲبٲردٲم ماٲٲكٲي خٲيدا دٲكوژرٲت. فرانك لٲووبٲووبوونٲوي كركاراني مانگرتوو زٲر وٲحشگٲريانٲ جووٲابٲوٲ. هاريش پاسٲواني چارٲس مٲير بوو كٲ سرٲكي ٲٲكخراوي كركاراني كانٲكان بوو. هاري لٲ زيندان كٲوتٲ ژٲر كاريگري سٲرمايٲداران و بٲ تٲماحي پارٲ و ئازادكردن ئيفادٲكٲيان ٲٲ گٲٲي و هاري كرداري كوشتنٲكٲي خستٲ ئٲستٲي چوار لٲ رابٲراني كركاريٲوٲ، واتٲ بٲ فٲرمانٲ ئٲوان ئٲو كاريٲ كردووٲ. ئٲو بوو يٲكٲكيان هٲٲات و سٲ اٲبٲري تر لٲ ١٧ ي شوباتي سا ١٩٠٦ لٲ شاري دٲنفار پايتٲختي ويلايٲتي كٲلٲلٲادٲ دٲستگير كران. لٲكاتٲكدا ئٲو اٲبٲرانٲ لٲ كاتي تاوانٲكٲدا هٲر لٲوٲش نٲبوون. ئيتري ٲٲاوي دادگاييان بٲ ئامادٲكردن. هٲيوود ئٲوكاتٲي لٲزيندانيش بوو وٲك كانديدي حيزبي سٲشاليستي كٲلٲرادٲ خٲي كانديدا كرد و ١٦٠٠٠ دٲنگي بٲدٲستهٲنا. دادگاييٲكٲ لٲ ٩ ي ئاياري ١٩٠٧ دٲستي ٲٲكرد. لٲ دادگاييٲكٲدا هاري داني بٲوٲدا نا كٲ ئٲو بٲر لٲ ناسيني هٲيوود و مٲير پارٲي وٲرگرتووٲ. سٲرمايٲداري لٲم پلان و نٲخشٲييدا دژ بٲ اٲبٲراني كركاري سٲركٲوتوو نٲبوو.

هٲيوود و حيزبي سياسي

بٲ چٲندين ساٲ؛ وليٲم هٲيوود ئٲندامٲكي چالاكي حيزبي سٲشاليستي ئٲمريكا بوو، لٲتٲٲوانينٲ سياسيٲكانيدا ماركسيست بوو. هٲروٲها هٲيوود لٲ سا ١٩١٠، نوٲنٲري حيزبٲكٲي بوو بٲ ئٲنٲرناسيونالي دووٲم. سا ١٩١٢ بوو ئٲندامي كٲميٲي ناوٲندي ئٲو حيزبٲ. هٲيوود بٲردٲوام تاكتيكي خٲباتي اديكاٲانٲ و تووند بووٲ. بٲيٲ هٲميشٲ پشتي بٲ مانگرتن و ئاكسيٲن بٲستووٲ نٲك تاكتيكي سياسي. دواي ،مشتومٲٲكي سياسيانٲ دٲرباري ئٲو تاكتيكانٲي هٲيوود، ئٲو بوو هٲيوود لٲ شوباتي سا ١٩١٣ يزٲكاني حيزبي سٲشاليستي ئٲمريكاي جٲهٲشت و وٲك يٲك اٲبٲري بٲرجٲستٲي كركاريي خٲي بٲ يٲكٲتي كركاراني پيشٲسازي جيهانٲي تٲرخان كرد. لٲگٲٲ هٲموو ئٲمانٲشدا ئٲمٲ بٲو مانايٲ نايت كٲ وليٲم هيچ بايٲخي بٲ تيٲر و فٲربوون نٲداوٲ، بٲٲكو خودي خٲي چٲندين ناميلكٲ و وتاري گرنكي نووسيوٲ كٲ ئٲستا بوونٲتٲ بٲشك لٲ مٲژووي خٲباتي چيناٲتي كركاراني ئٲمريكاي باكوور (٣)

ولیم هـ یوودی سـر است و جیددی و بـوفا و مارکسیست؛ شانـبـشانی بزووتنـوای چینی کرکاری ئـمـریکا لـتـکـشاندا بوو. چینی کرکاری ئـمـریکا نـزکی زـریان بـ هـ یوود هـ بوو. ئـویش هـ موو ژیانی بـ ئـو چینـ تـرخان کرد. وتـکانی، قسـکانی، نووسین و کتـبـکانی گـواهی دـدن لـسـر جیددی بوون و سـرسـخت بوونی ئـمـ اـبـر مـزنـی خـباتی چینایـتی لـبـدیھاتی خواست و ئاواتـکانی کرکاران. تا چینی کرکاری ئـمـریکا مابـت ئـو قسـیـی هـ یوودی لـیاد ناچـت کـ دـیوت (دـقـی سـرمایـداری بـجـرکـ ئـوای بـزـی بـت، تـیدا نیـ). ولیم ۵۹ سا ژیا، بـم سـربـزانـ ژیا لـپـناو ملیـنان ئینسان کـ چتر برسی و چـوساو نـبن. ئـو شـو و ئـژی پـکـو و گـر دـدا تا ئاواتـ چینایـتیـکانی کرکاران کـ لـ مانیفـستی کـمـنیستدا ئامـژـی پـدراو، بـتـ دی. هـر ئـو تـکـشانـی هـ یوود بوو کـ بـ ماوای سـ دـیـ خـوی لـچاوی سـرمایـدارانی ئـمـریکا تـران. (۴)

تـبینیـکان :

(۱) حیزبی سـشالیستی ئـمـریکا لـ ساـی ۱۹۰۱ لـ ئـمـریکا لـ ئـنجامی لـکنزیکبوونـوای حیزبی سـشال دیموکراتی ئـمـریکا و حیزبی کاری ئـمـریکا هـاتـ دامـزراندن. لـ دـبـکانی سـر تـای سـدـی بیستـم ئـم حیزبـ پشتیوانیـکی زـری لـلایـن کـخراو کرکاریـکان و سـشالیستـکان و جووتیار پـپـلیستـکان و پـناھـندـکان و بـدستـهـنا. یوجین قـی دـیس دوو جار لـ هـبـزاردنـکانی سـر کایـتـدا زیاتر لـ ۹۰۰ هـزار دـنگی بـدستـهـناو لـ هـمان کاتدا حیزبی سـشالیست دوو نوـنـری ئـمـریکای (فیکتـر ئـو بـرگـر و مـیـر لـندـن) و دـیان یاسادانـر و زیاتر لـ ۱۰۰ سـر کی شارـوانی و بـرپرسی هـبـزارد. دژایـتی تووندی ئـو پارتـ لـگـ تـوـگلانی ئـمـریکا لـ جـنگی جیھانی یـکـمدا، هـرچـند لـلایـن زـر کـسو پـشوازی لـکرا، بـم سـر بوو هـی لادانی دیار و سـرکوتکردنی فـرمی ئـو حیزبـ. حیزبی سـشالیست زیاتر بـهـی شـشـکی کوتلـی لـسـر چـنیـتی و مـداندنـوای شـشی ئـکتـبـر لـ یـکـتی سـقیـت لـ ساـی ۱۹۱۷ و دامـزراندنی ئینتـرناسیونای کـمـنیست لـ ساـی ۱۹۱۹ دـا لـت و پـت بوو- زـرک لـ ئـندامان پارتـکـیان بـجـهـشت و چوونـ نـو حیزبی کـمـنیستی ئـمـریکا.

(۲) لـسـر تـای دـسـاتی سـقیـتـکان، حکومـتی بـلشـفیکـکان بـ پـویستی زانی کـ سوود لـ سـرمایـ و زانیاری و ئـزمونی بیانی لـ کـی ئـنجامدانی کـکـوتنی ئیمتیازـو، وـبرگـت، ئـم بـیارـش لـ یـکـمین کـنگـری سـرتاسـری ووسیای سـقیـتدا کـ لـ کانوونی

دوو می ۱۹۱۷ دا بښوونځو، بښلاری لاسر درابوو. (۳) بښ نمونځ : سشالیزمی پیشسازی لښگځ فرانک بښهن شیکاگو ۱۹۱۱، مانگرتنی گشتی ۱۹۱۱، وتاری هښوود دښباری کښیسی ئیتښر و جیانځیتی ۱۹۱۲، بیل هښوود مانگرتنی پیتښرسنی ساځی ۱۹۱۳ لښیادځ. ۱۹۱۳، مښووی کرکارانی پیشسازی جیهانیی دځځپ دځځپ بښ خوځن نووسراوځ. ۱۹۱۹، هځکوټانځسر بښبښردځوامی ۱۹۱۹، ژیاننامځی بښ هښوود ۱۹۱۹.

(۴) هښندځک ناو لځم نووسینځدا هاتوون کځ خوځنځر دځتوانځت گوگځیان بکات و زانیاری پځویستیان لځبارځو بځدځست بهځنځت.

سځرچاوځ : بځ ئامادځکردنی ئځم بابځتځ سوود لځم سځرچاوانځ وځرگځراوځ.

- 1

https://www.oregonencyclopedia.org/articles/industrial_workers_of_the_world_iww

2 -

<https://www.forewordreviews.com/reviews/frank-little-and-the-iww/>

3- <https://libcom.org/article/iww-canada-g-jewell>